PSİKOLOJİ · 2. ÜNİTE

Gelişimi Anlamak · Tekrar Föyü

Ad Soyad: .....
Sınıf / No: .....

Ünite özeti

Temel kavramlar 1

- Gelişim: döllenmeden ölüme kadar düzenli ve anlamlı değişimler
- Büyüme: boyutlarda nicel değişim (boy, kilo)
- Olgunlaşma: biyolojik örüntülerin işlevsel hâle gelmesi

Temel kavramlar 2

- Öğrenme: yaşantılar yoluyla kazanılan davranış değişiklikleri
- Gelişme: büyüme, olgunlaşma ve öğrenmeyle gelen işlevsel ilerleme
- Hazır bulunuşluk: bir davranışı yapmaya her yönden hazır olma

Gelişimi etkileyen etmenler

- Kalıtım: döllenme sırasında anne ve babanın kromozomları aracılığıyla çocuğa geçen, çevre etkileriyle köklü olarak değiştirilemeyen özelliklerin aktarılması
- Çevre: doğum öncesi, doğum sırası, doğum sonrası
- Tarihsel zaman: bireyin içinde yaşadığı dönemin savaş, teknolojik değişim ya da çevre kirliliği gibi koşulları; bu koşullar o dönemde büyüyenlerin gelişimini etkiler

Gelişim ilkeleri 1

- Kalıtım ve çevrenin ortak ürünü · bir bütün
- Kritik dönemler: dil için 2-3 yaş
- Genelden özele · baştan ayağa · içten dışa

Gelişim ilkeleri 2

- Yordanabilir sıra: emekleme, konuşma, ergenlik
- Nöbetleşe: bir yaşta boy, bir yaşta dil hızlanır
- Sürekli ve aşamalı · bireysel farklılıklar

Beş gelişim alanı

- Fiziksel: boy, kilo, kas, motor beceriler
- Bilişsel: düşünme, problem çözme, dikkat, hafıza · Duygusal: duyguları tanıma ve yönetme
- Sosyal: ilişki kurma ve sürdürme · Ahlaki: iyiyi kötüden ayırma

Gelişim dönemleri

- Bebeklik 0-2 · ilk çocukluk 2-6 · orta ve son çocukluk 6-11
- Ergenlik 11-20: büyüme atılımı kızlarda 10-14, erkeklerde 12-16
- İlk yetişkinlik 20-45 · orta 45-65 · ileri 65 ve üzeri

Havighurst ve gelişim görevleri

- Gelişim görevi: her döneme özgü, uyumu kolaylaştıran görev
- Havighurst: 0-5 · 6-11 · ergenlik 12-18 · 19-30 · 31-59 · 60 ve üzeri
- Not: bu yaşlar gelişim dönemlerindekinden farklıdır (ergenlik 12-18 / 11-20)

Zekâ ve yapay zekâ

- Zekâ: öğrenme, problem çözme ve uyum için bilgiyi kullanma potansiyeli
- Binet: ilk sistemli zekâ testleri · Stern: IQ
- Yapay zekâ: kavramı 1956'da John McCarthy tanımladı

Kişilik ve dijital benlik

- Beş faktör: dışa dönüklük, uyumluluk, sorumluluk, duygusal denge, deneyime açıklık
- Kişilik: Nasıl biriyim? · Benlik: Kendimi nasıl algılıyorum? · Dijital benlik: Sosyal medyada kendimi nasıl gösteriyorum?
- Sosyal rol kuramı: meslek, beklentilere uygun davranmayı gerektirir

felsefesinifi.com

Kendini Dene

Ad Soyad: .....
Sınıf / No: .....

A. Çoktan seçmeli

1. Vücudun boyutlarında ve yapısal özelliklerinde görülen nicel değişimlere ne denir?
   A) Olgunlaşma
   B) Büyüme
   C) Öğrenme
   D) Gelişme

2. Önceden belirlenmiş biyolojik davranış örüntülerinin işlevsel hâle gelmesi hangisidir?
   A) Hazır bulunuşluk
   B) Öğrenme
   C) Olgunlaşma
   D) Gelişim görevi

3. Annenin gebelikte kullandığı ilaçların bebeği etkilemesi hangi etmene örnektir?
   A) Kalıtım
   B) Doğum öncesi çevre
   C) Doğum sırası çevre
   D) Tarihsel zaman

4. Bebeklerin önce baş ve boyun, sonra gövde ve bacak kontrolünü kazanması hangi gelişim ilkesidir?
   A) İçten dışa
   B) Genelden özele
   C) Baştan ayağa
   D) Nöbetleşe gelişim

5. Ergenlikte büyüme atılımı erkeklerde hangi yaşlar arasında görülür?
   A) 10-14
   B) 12-16
   C) 11-20
   D) 6-11

6. Yeni ve alışılmadık durumlarda mantık yürütme ve örüntüleri tanıma kapasitesi hangi zekâ bileşenidir?
   A) Kristalize zekâ
   B) Akışkan zekâ
   C) Ruhsal zekâ
   D) Sosyal zekâ

7. Yapay zekâ kavramını 1956'da ilk kez tanımlayan kişi kimdir?
   A) Alfred Binet
   B) William Stern
   C) John McCarthy
   D) Lev Vygotsky

8. Beş faktör kişilik modelinde stres karşısında sakin kalabilme hangi faktöre aittir?
   A) Dışa dönüklük
   B) Uyumluluk
   C) Sorumluluk
   D) Duygusal denge

B. Doğru mu, yanlış mı?

1. Olgunlaşma öğrenme yoluyla kazanılır.	D / Y
2. Gelişim bireysel farklılık göstermez; herkes aynı sırayla ve aynı hızda gelişir.	D / Y
3. Ergenlik yalnızca fiziksel değişimlerin dönemidir.	D / Y
4. Kristalize zekâ deneyim ve öğrenmeyle kazanılan bilgi ve becerilerden oluşur.	D / Y
5. Tek yumurta ikizlerinin genetik yapıları aynıdır.	D / Y
6. Vygotsky'ye göre öğrenme temelde sosyal etkileşim ve kültürel araçlarla gerçekleşir.	D / Y

felsefesinifi.com

C. Eşleştir

Soldaki kavramın yanına sağdaki doğru açıklamanın harfini yaz.

1. Sosyal zekâ ( )	a) Yeni durumlarda mantık yürütme, soyut düşünme
2. Duygusal zekâ ( )	b) Eğitim ve deneyimle biriken bilgi ve beceri
3. Akışkan zekâ ( )	c) Problemi parçalara ayırıp adım adım çözme
4. Kristalize zekâ ( )	d) Hayatın anlamı ve değerleri üzerine düşünüp davranışı yönlendirme
5. Analitik zekâ ( )	e) İlişkileri anlama ve yönetme, farklı ortamlara uyum
6. Ruhsal zekâ ( )	f) Başkalarının duygularını fark etme, empati

D. Düşün ve yaz

1. Ayrı ortamlarda büyüyen tek yumurta ikizlerinin benzerlikleri, gelişimde kalıtımın payı hakkında ne düşündürür? Çevrenin payını nasıl açıklarsın?

2. Sosyal medyada kendini gösterme biçimin (dijital benlik) nasıl biri olduğunla (kişilik) ne kadar örtüşüyor?

3. Bir şikâyete müşteri temsilcisi ve yapay zekâ destekli sohbet robotu cevap verseydi, empati kurma ve uyum sağlama bakımından nasıl farklılaşırlardı?

felsefesinifi.com

Cevap Anahtarı

A

1. B) Büyüme
2. C) Olgunlaşma
3. B) Doğum öncesi çevre
4. C) Baştan ayağa
5. B) 12-16
6. B) Akışkan zekâ
7. C) John McCarthy
8. D) Duygusal denge

B

1. Yanlış
2. Yanlış
3. Yanlış
4. Doğru
5. Doğru
6. Doğru

C

1. Sosyal zekâ: e
2. Duygusal zekâ: f
3. Akışkan zekâ: a
4. Kristalize zekâ: b
5. Analitik zekâ: c
6. Ruhsal zekâ: d

felsefesinifi.com